

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Slovėnijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Slovėnijos stabilumo programos**

(2018/C 320/23)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominės disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Slovėnija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Slovėnija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 rekomendacijoje;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Slovėnijos ataskaita. Joje įvertinta Slovėnijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Slovėnija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Slovėnijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Slovėnijoje nėra susidaręs makroekonominis disbalansas.
- (4) Slovėnija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 13 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. balandžio 26 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OLL 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OLL 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ OLC 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OLC 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Slovėnijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programa, kurią pateikė Laikinoji vyriausybė, yra grindžiama prielaida, kad politika nesikeis. Atitinkamai Vyriausybė tikisi, kad 2018 m. nominalusis perteklius pagerės iki 0,4 % BVP, o 2021 m. pasieks 0,9 % BVP. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą, t. y. 0,25 % BVP pertekliaus, planuojama pasiekti ne anksčiau kaip 2021 m., darant prielaidą, kad politika nesikeis. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės iki 69,3 % BVP 2018 m. ir toliau mažės iki 58,3 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas.
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Slovėnijai užtikrinti, kad 2018 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽²⁾ nominalusis augimas neviršytų 0,6 % – tai atitiktų 1,0 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, buvo konstatuota, kad, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų stiprinti vykstantį atsivertimą ir užtikrinti viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos atliktu Slovėnijos ekonomikos atsivertimo tvirtumo vertinimu, atliktu rengiant nuomonę dėl Slovėnijos 2018 m. biudžeto plano projekto, ir kartu deramai atsižvelgus į šalies tvarumo uždavinius, reikia, kad 2018 m. fiskalinės struktūrinės pastangos sudarytų ne mažiau kaip 0,6 % BVP, nenumatant jokios papildomos nukrypimo vienu metų laikotarpiu galimybės. Tai reiškia, kad grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas turi neviršyti 1,5 %. Todėl atsižvelgiant į tai Komisijos 2018 m. pavasario prognoze grindžiamame bendrame vertinime teigiama, kad esama rizikos, kad 2018 m. bus labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo;
- (8) 2019 m., atsižvelgiant į 60 % viršijantį Slovėnijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį su BVP ir prognozuojamą 4,1 % BVP gamybos apimties atotrūkį, grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas turėtų neviršyti 2,2 % – tai atitinka struktūrinį 1,0 % BVP koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo pakta. Taip pat esama akivaizdžių ženklų, kad nepanaudoti ekonomikos pajėgumai yra nepakankamai įvertinti, kai tikėtina, kad 2019 m. infliacija pasieks 2 %, nedarbas viršys iki krizės buvusį lygį, o investicijos po didelio sumažėjimo krizės laikotarpiu vėl padidės. Be to, tikėtino vertinimo priemonė taip pat rodo, kad pagal bendrai sutartą metodiką sunku patikimai nustatyti gamybos apimties atotrūkio įverčius. Tuo remiantis 0,65 % BVP metinis struktūrinis koregavimas, atitinkantis didžiausią grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų augimą, sudarantį 3,1 %, yra tinkamas. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2019 m. ir 2018–2019 m. (vertinant kartu) laikotarpiu nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Prognozuojama, kad 2018 m. Slovėnija laikysis pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės, o 2019 m. – skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (9) Vyriausybė pateikė pasiūlymų reformuoti sveikatos priežiūros sistemą. Sveikatos priežiūros ir sveikatos draudimo įstatymo projektas – pagrindinis reformos elementas, užtikrinsiantis sveikatos sistemos finansavimą ilguoju laikotarpiu, 2017 m. gruodžio mėn. buvo pateiktas konsultacijai Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybai, tačiau iki rinkimų nebuvo priimtas, todėl jo priėmimo perspektyva yra neaiški. Šiuo metu rengiamas ilgalaikės priežiūros įstatymo projektas, siekiant, kad ilgalaikė priežiūra taptų nauju socialinės apsaugos ramsčiu, papildančiu kitas socialinės apsaugos sistemas (sveikatos priežiūros, socialinės rūpybos ir pensijų draudimo).

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

Tebėra neaišku, kaip Slovėnija ateityje padidins priežiūros ekonominį efektyvumą, prieinamumą ir kokybę. 2017 m. buvo priimti pasiūlymai, kuriais iš dalies pakeičiami Praktikuojančių gydytojų įstatymas, Sveikatos priežiūros paslaugų įstatymas, Pacientų teisių įstatymas ir įstatymas dėl intervencijos priemonių nustatymo siekiant užtikrinti viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų finansinį stabilumą; dabar šie įstatymai turi būti įgyvendinti, kad būtų užtikrinta prieinama ir kokybiška priežiūra. Imtasi pradinių veiksnių siekiant įgyvendinti 2016–2025 m. nacionalinį sveikatos priežiūros planą. Palaipsniui steigiamos šeimos medicinos ambulatorinės klinikos, iki 2020 m. planuojama įdiegti sveikatos technologijų vertinimo sistemą, o e. sveikatos sprendimai pagerins stebėseną nacionaliniu mastu. Be to, tikimasi, kad geriau koordinuojami sveikatos priežiūros srities viešieji pirkimai padės padidinti viešųjų pirkimų ekonominį efektyvumą;

- (10) 2017 m. liepos mėn. Ekonomikos ir socialinių reikalų taryba vieningai priėmė dokumentą „Slovėnijos Respublikos pensijų ir negalios draudimo sistemos modernizavimo pradiniai veiksmai“. Jame nurodytos įvairios priemonės, kaip būtų galima užtikrinti adekvačias pensijas ir tvarią bei skaidrią pensijų sistemą. Tačiau dar trūksta konkretaus veiksnių plano toms priemonėms priimti ir, nepaisant socialinių partnerių ir Vyriausybės susitarimo priimti reformą iki 2020 m., laipsniškas reformos įgyvendinimo laikotarpis dar nenustatytas. Iššūkių tebėra šiose srityse: užtikrinti ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą ir adekvatumą, koreguojant teisės aktais nustatytą pensinį amžių ir skatinant vėlesnį išėjimą į pensiją; didinti papildomos pensijos sistemų aprėptį; rasti tinkamus sprendimus kintančių karjeros modelių atžvilgiu ir mažinti vyresnio amžiaus žmonių skurdo riziką;
- (11) ekonomika toliau augo ir darbo rinkos bei socialinės tendencijos toliau gerėjo. Žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, dalis sumažėjo, tačiau tebėra didesnė už Sąjungos vidurkį pagyvenusių žmonių ir ypač moterų atveju. Užimtumo lygis toliau didėjo, o nedarbo lygis dar sumažėjo. Tačiau yra ženklų, kad trūksta tam tikrų profesijų darbo jėgos. Ilgalaikio nedarbo lygis vis dar viršija iki krizės buvusį lygį ir toliau sudaro beveik pusę viso nedarbo lygio. Vis dar esama spręstinių problemų visų pirma vyresnio amžiaus darbuotojų atveju, nes jų veiklos ir užimtumo lygis ir toliau yra vienas žemiausių Sąjungoje. Slovėnijos visuomenė sparčiai senėja, tai reiškia, kad darbingo amžiaus gyventojai ir darbo pasiūla mažėja. Atsižvelgdama į šią tendenciją, Vyriausybė parengė „Aktyvaus senėjimo strategiją“, tačiau vis dar trūksta konkrečių veiksnių planų;
- (12) akivaizdu, kad senėjant gyventojams reikia didinti dalyvavimo suaugusiųjų mokymosi programose lygį, kuris nuo 2010 m. mažėjo ir yra ypač žemas tarp žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojų. Gerinant įgūdžius dalyvaujant mokymosi visą gyvenimą programose padaugėtų galimybių įsidarbinti, ypač žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojams. Žemos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygis pagerėjo, tačiau lieka žemesnis už iki krizės buvusį lygį ir Sąjungos vidurkį. Aktyvios darbo rinkos politikos vertinimas rodo, kad dauguma programų veikia gerai, tačiau tiek šios srities išlaidos, tiek bedarbių dalyvavimo programose lygis lieka riboti. Nors 2013 m. darbo rinkos reforma aiškiai padėjo tam tikroms pažeidžiamoms grupėms įsidarbinti, laikinasis įdarbinimas vis dar yra problema;
- (13) priimtose priemonėse, kuriomis siekiama pagerinti Slovėnijos įmonių finansavimo galimybes ir suteikti joms banko kreditų alternatyvą. Tačiau priklausomybė nuo banko kreditų yra nuolatinis finansavimo iššūkis, su kuriuo visų pirma susiduria mažosios ir vidutinės įmonės, kurioms galimybė gauti finansavimą tebėra kliūtis augimui. Dabartinės priemonės dar nepagerino finansavimo, ypač kalbant apie novatoriškas įmones. Slovėnijoje yra nedaug sparčiai augančių įmonių, o ir joms trūksta pakankamos paramos veiklai plėsti. Rizikos kapitalas, kaip viena iš nuosavo kapitalo finansavimo formų, auga, tačiau nuo labai žemo lygio. Novatoriškoms įmonėms taip pat būtų naudingi efektyvesni viešieji moksliniai tyrimai – juos šiuo metu apunkina galimybė pritraukti vietos ir užsienio talentus ir veiklos rezultatais grindžiamo finansavimo stoka. Palyginti su kitomis valstybėmis narėmis, privačiojo sektoriaus investicijų lygis Slovėnijoje išlieka santykinai žemas, todėl reikia sutelkti pastangas, siekiant toliau gerinti pagrindines investavimo sąlygas, visų pirma tose srityse, kur yra daug galimybių padidinti našumą;
- (14) įmonės stabdo vis dar didelę reglamentavimo ir administracinę našta. Užsiimant verslu Slovėnijoje, biurokratizmas laikomas vienu daugiausia problemų keliančių veiksnių. Daugiausia tai susiję su mokesčių procedūrų netikrumu ir sudėtingumu, tačiau tai būdinga ir kitoms sritims, pvz., vis dar reikia laukti apie metus, kol komercinę bylą pradės svarstyti teismas. Slovėnija parengė priemonę, padėsiančią sumažinti administracinę našta, ir ją palaipsniui įgyvendina. Dar liko neįgyvendinta didelė šios priemonės dalis;

- (15) Slovėnija taip pat ką tik pradėjo spręsti klausimą dėl griežto tam tikrų paslaugų sektorių reglamentavimo. Buvo vykdomos reformos siekiant liberalizuoti architektams ir civilinės inžinerijos specialistams keliamus profesinius reikalavimus, tačiau kiti Komisijos tarnybų nurodyti klausimai liko neišspręsti. Reformos taip pat būtų naudingos Slovėnijos gamybos įmonėms, priklausančioms nuo konkurencingų pradinės grandies paslaugų;
- (16) veiksmingi viešieji pirkimai yra labai svarbus Slovėnijos sveikatos sektoriaus išlaidų kontrolės ir kokybės gerinimo veiksnys. Siekiant užtikrinti geros kokybės naujoviškų produktų tiekimą konkurencingomis kainomis, labai svarbu plėsti centralizuotus viešuosius pirkimus ir kitų formų viešojo pirkimo objektų sujungimą, pvz., ligoninių bendrus viešuosius pirkimus;
- (17) Slovėnija susiduria su viešųjų pirkimų neefektyvumu. Kaip matyti iš mažo per vieną konkursą gaunamų pasiūlymų skaičiaus ir didelio derybų be išankstinio skelbimo apie pirkimą kiekio, konkurso dalyvių konkurencija yra gana maža. Dėl to taip pat mažėja skaidrumas. Asmenų, dalyvaujančių vykdant viešuosius pirkimus, profesionalumo lygis yra žemas ir yra nedaug apsaugos nuo korupcijos ir konkurso dalyvių slapto susitarimo priemonių. Visų pirma, Valstybinės peržiūros komisijos nepriklausomumas dėl jos narių skyrimo tvarkos yra nedidelis. Nors, valdžios institucijų vertinimu, ekonominiai nusikaltimai ir korupcija per kelerius praėjusius metus padarė daug žalos, kai kurios kovos su korupcija reformos vis dar neįgyvendintos;
- (18) Slovėnijoje valstybės dalyvavimo ekonomikoje, visų pirma finansų sektoriuje, mastas tebėra didelis. Anksčiau paskelbti privatizavimo planai įgyvendinami lėtai. Privatizavimo procesas ilgainiui padidintų įmonių gyvybingumą ir sumažintų viešiesiems finansams kylančią riziką;
- (19) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Slovėnijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Slovėnija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Slovėnijos politikai, bet ir tai, kokių mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (20) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Slovėnijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019 m. gryųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas neviršytų 3,1 % – tai atitiktų 0,65 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Priimti ir įgyvendinti Sveikatos priežiūros ir sveikatos draudimo įstatymą ir planuojamą ilgalaikės priežiūros reformą. Užtikrinti ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą ir adekvatumą, be kita ko, ilginant teisės aktais nustatytą pensinį amžių ir ribojant ankstyvą išėjimą į pensiją. Didinti žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojų galimybes įsidarbinti, taikant mokymosi visą gyvenimą ir aktyvumo skatinimo priemones.
2. Plėtoti alternatyvius finansavimo šaltinius sparčiai augančioms įmonėms. Mažinti kliūtis patekti į rinką, peržiūrint produktų rinkos reguliavimą ir sumažinant administracinę naštą. Didinti konkurenciją, profesionalumą ir nepriklausomą priežiūrą viešųjų pirkimų srityje. Vykdyti privatizaciją pagal esamus planus.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.